

چند روزی پس از شروع تعطیلات تابستانی باخبر شدیم به یک دوره آموزش ضمن خدمت برای کتاب «استان شناسی» در اوایل مرداد ماه در «مرکز تربیت معلم شهید شرافت تهران» دعوت شده ایم. دیدار مجدد دوستان که بیشتر آن‌ها سرگروه‌های آموزشی استان‌های کشور بودند، باعث خوش حالی و مسرت می شد. در ساعت ۸:۳۰ صبح روز شنبه، اول مرداد ۱۹۹۰ سرکار خانم حافظی، مسئول محترم مرکز تربیت معلم شهید شرافت با خوشامدگویی به همکاران، دوره را افتتاح کردند.

سپس آقای امیری‌نیا، مسئول گروه جغرافیای «دفتر تألیف و برنامه ریزی کتب درسی» درباره اهمیت و اهداف دوره توضیح دادند که با تولید این برنامه می توان گفت نوعی نوآوری در برنامه درسی اتفاق افتاده و به تقاضاهای منطقه‌ای پاسخ مثبت، منطقی و راهبردی داده شده است. هم چنین، کمک به هویت یابی منسجم در فراگیرندگان، یکی دیگر از ویژگی های مثبت و بارز این برنامه است. در ادامه ایشان فرمودند هدف از اجرای این دوره، تعامل بیشتر و تبادل تجربیات مؤلفان با یکدیگر و به ویژه با مؤلفان جدید است.

خانم دکتر
مقیمی نیز درباره
اهمیت تألیف کتاب
استان شناسی

مطالبی را مطرح فرمودند. ایشان به بررسی رابطه دانش و اطلاعات پرداختند و مطالبی در مورد حیطه های متفاوت دانشی، مهارتی و ارزشی ارائه کردند. سپس شرکت کنندگان در دوره به گروه های پنج نفری تقسیم شدند و پس از انتخاب فصل هایی از کتاب های استان شناسی قم و کردستان، آن ها را در حیطه های متفاوت ارزش یابی و نتیجه را به کلاس ارائه کردند.

در روز دوم دوره، آقای دکتر چوبینه برای ما از ضرورت آشنایی با کالبدشکافی یک کتاب برای مؤلف گفتند. ایشان شرح دادند که چگونه به این شناختها دست پیدا کنیم، چه ضرورتی دارد که بدانیم تحلیل محتوا چیست، چرا و چگونه تحلیل محتوا کنیم، و چگونه ابزار تحلیل محتوا بسازیم. آقای دکتر بای در مورد بحث هویت و جایگاه آن در کتاب استان شناسی توضیحاتی دادند و این که بحث هویت ملی و تقویت هویت ایرانی-اسلامی، از ویژگی های بارز کتاب استان شناسی است. شاخص های ثابت هویتی، مانند سرزمین، مذهب، نژاد ایرانی و فرهنگ، مسائلی هستند که در کتاب های درسی به آن ها زیاد پرداخته شده است، اما از شاخص های متغیر هویتی، مانند پوشاک، الگوهای غذایی، سنتها، موسیقی، و سبکها و الگوهای زندگی، غفلت شده که بهترین کتاب برای مطرح کردن آن ها، کتاب استان شناسی است.



پاسخ مثبت به تقاضای منطقه ای

گزارش دوره آموزش ضمن خدمت کتاب استان شناسی

نازیا ملک محمودی
سرگروه جغرافیای شهر تهران



با توجه به اهمیت بازدید علمی و جایگاه ویژه مشاهده در علم جغرافیا، با هماهنگی سرگروه جغرافیای شهر تهران با دفتر و مرکز شهید شرافت، برای بازدید از بافت قدیم تهران ساعت دو بعد از ظهر به مرکز شهر عزیمت کردیم که نبود وسیله نقلیه مناسب (حضور ۲۶ نفر در یک مینی بوس) باعث شوخی و مزاح بین همکاران شد. زیرا معتقد بودند که در پایتخت و برنامه وزارت، امکانات باید بیشتر از این‌ها باشد.

در بافت قدیم، ابتدا به میدان بهارستان رفتیم که یکی از پرمجاثرترین میدان‌های جهان است و در آن، مسجد و مدرسه شهید مطهری (ره) (باغ سپهسالار)، ساختمان مجلس شورای ملی و ساختمان جدید مجلس شورای اسلامی را رؤیت کردیم. سپس به «میدان امام خمینی» (ره) (توپخانه) رفتیم و با توقف مائشین در کنار سردر باغ ملی، تنها دروازه باقی‌مانده شهر تهران، با توضیحات راهنمای گروه وارد محوطه دروازه شدیم و ساختمان سابق شهربانی و ساختمان‌های بازسازی شده توسط وزارت امور خارجه به سبک معماری هخامنشی را از نزدیک مشاهده کردیم.

پس از آن به مجموعه تاریخی کاخ موزه گلستان رفتیم و از مجموعه تخت مرمر، موزه نگارخانه، تالار آینه، شمس‌العماره، عکس‌خانه، عمارت بادگیر و موزه مردم‌شناسی بازدید کردیم. فضای زیبا، شکوه و عظمت ساختمان‌ها و هوای نسبتاً خنک آن‌جا، باعث رضایت همکاران شده بود و همه بر آن شدیم که در تألیف کتاب استان‌شناسی، فعالیت مهم و عمده بازدید علمی را حتماً لحاظ کنیم.

بعد از ظهر روز سوم فرصت مناسبی برای تبادل نظر و تجربیات مؤلفانی بود که کتاب‌هایشان به صورت اجرای آزمایشی در سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ در کلاس‌های درس تدریس شده بودند.

ابتدا آقای ربیعی، از مؤلفان کتاب استان‌شناسی اصفهان، در مورد اهداف دوره توضیحاتی دادند و این‌که پس از تکمیل فرم‌های نظرسنجی توسط دبیران و دانش‌آموزان استان اصفهان، به نقاط قوت و ضعف کتاب خود پی بردند و سعی کردند در ویرایش دوم خود، تمام نقطه‌نظرات دبیران و دانش‌آموزان را لحاظ کنند.

سپس خانم صداقت‌زاده از حمایت مدیر کل آموزش و پرورش و شورای اعتباری و تأمین استان فارس گفتند و این‌که دو گروه دانش‌آموزی پسر و دختر، پس از بحث و گفت‌وگو در مورد مطالب کتاب، نقاط ضعف و قوت آن را مشخص کردند. ایشان در ادامه گفتند که از مؤلفان غیرمعلم استفاده نکنید و در صورت امکان از پراکندگی مؤلفان بپرهیزید.

بعد از ظهر آن روز با یک دستگاه اتوبوس مجهز به کولر (برخلاف وسیله نقلیه روز قبل)، برای بازدید از برج مخابراتی میلاد عازم محل شدیم. چشم‌انداز زیبای تهران از ارتفاع بالا و توضیحات کامل راهنمای برج، عصر پر خاطره‌ای را برایمان رقم زد.

در روز سه‌شنبه چهارم مرداد ۱۳۹۰، چهارمین روز دوره، با حضور آقای امیری‌نیا، جلسه حالت صمیمانه و دوستانه‌ای پیدا کرد و با درد دل‌های همکاران و پی‌گیری برای تألیف ۱۲ کتاب باقی‌مانده، قرار شد مؤلفانی که ۱۸ کتاب خود را تألیف کرده‌اند، به مؤلفان جدید از نظر فکری کمک کنند. در ادامه برنامه، مؤلف کتاب استان‌شناسی تهران گزارشی درباره

اعتباربخشی این کتاب توسط پژوهشگران ارائه کردند. ایشان با توجه به نظرسنجی از دبیران و دانش‌آموزان، خواستار کاهش حجم کتاب و کیفیت بهتر و بیشتر تصاویر و افزایش ساعات کلاس بودند. هم‌چنین درخواست کردند که در برنامه درسی کتاب تجدیدنظر شود و این کتاب نه به‌عنوان یک بخش پنج‌نمره‌ای، بلکه به عنوان یک پروژه پنج نمره‌ای در نظر گرفته شود تا برای دانش‌آموزان انگیزه بیشتری به‌وجود آید.

سپس آقای دکتر شبانکاره از استان خوزستان، با نشان دادن تصاویر جالبی از تغییرات اقلیمی جهان، مطالبی ایراد کردند و آقای دکتر جعفری از استان خراسان شمالی، اطلاعات باارزشی درباره ژئومورفولوژی منطقه برج میلاد در اختیار همکاران گذاشتند.

در ساعات پایانی دوره، همکاران با آرزوی موفقیت برای مؤلفان جدید و اجرای موفق برای سایر همکاران، با یکدیگر خداحافظی کردند. ضمناً آقای محسن یوسفی برای ارسال تصاویر دوره سپاس‌گزارم.

اسامی شرکت‌کنندگان در دوره

استان	نام سرگروه
آذربایجان شرقی	ولی‌علی محمدی
آذربایجان غربی	غایب بودند
اردبیل	حیدرعلی مقدم‌نیا
اصفهان	محسن ربیعی
البرز	فریبا کرمی
ایلام	علی‌اکبر نوری
چهارمحال و بختیاری	شهرام امیدوار
خراسان جنوبی	عبدالصمد هادی‌نیا
خراسان رضوی	حسین نژادعباسی
خراسان شمالی	تیمور جعفری
زنجان	کبری احمدی
سمنان	علیرضا صدقی
شهرستان‌های استان تهران	سید عباس عزتی
فارس	زهره صداقت‌زاده
قزوین	فاطمه شهریار
قم	محسن یوسفی
کردستان	جمال ایرانی
کرمان	ماشاءاله جلالی‌فر
کرمانشاه	زهرارحیم‌زاده
کهگیلویه و بویراحمد	اژدی داستار
گلستان	اسماعیل شاهکوبی
گیلان	هاجر احمدی
لرستان	فضل‌اله‌بازگیر
مازندران	علی‌اصغر هادیان
هرمزگان	حکیمه‌عالی‌زاده
یزد	علی رضائیان